

PODNEBNO IZOBRAŽEVANJE V ČASU UPADA POLITIČNE IN JAVNE POZORNOSTI

dr. Janez Berdavs / 27. 11. 2025

Spreminjajoči se časi

- Volitve v EU 2024: upad deleža zelenih strank s 10 % na 8 %
- Fridays for future – v Nemčiji s 1,4 mio udeležencev (2019) na 75.000 (2024)
- Mediji govorijo o »green backlashu« in preobratu javnega mnenja

Environment • 24 September 2024

At the Crossroads: European Green Deal Becomes Clean Industrial Deal

Götz Reichert, Centre for European Policy (cep)

FINANCIAL TIMES

WORLD US COMPANIES TECH MARKETS CLIMATE OPINION LEX WORK & CAREERS LIFE & ARTS HTSI

word 2024

Opinion **Climate legislation**

Year in a word: Greenlash

The seemingly unrelenting rise of populism has spurred a retreat from environmental targets

PILITA CLARK [+ Add to myFT](#)

POLITICO

War in Ukraine | Newsletters | Podcasts | Poll of Polls | Policy news | Events

NEWS > SUSTAINABILITY

Don't mention the Green Deal!

THE WALL STREET JOURNAL.

World Business U.S. Politics Economy Tech Markets & Finance Opinion Arts Life

SUSTAINABLE BUSINESS

Don't Call It ESG, Call It Resilience

A new taxonomy around environmental, social and governance investing comes as political pressure mounts on investors

Dejstva: Green Backlash – mit ali realnost?

- Raziskave Bruegel (2025) in Jacques Delors Centre (2024): ni bilo systemskega obrata javnega mnenja
- Večina Evropejcev še vedno podpira podnebno politiko in zmanjševanje izpustov
- Premik javnega mnenja bolj lokaliziran pojav, omejen na določene družbene skupine
- Zanikovalci podnebnih sprememb ostajajo manjšina (pod 10 %)
- Skepticizem se je povečal predvsem glede ukrepov, ne glede ciljev
- Porast t. i. »action scepticism« – dvomi o smiselnosti ukrepanja
- V porastu je poudarek na prilagajanju in odpornosti

Vloga izobraževanja v podnebni politiki

- Sprememba javne podpore: v manjši meri posledica izobraževanja in komunikacije
- Izobraževanje pomemben, a ne zadosten pogoj za podporo podnebni politiki
- Meta-analiza 171 študij: vrednote, ideologije, svetovni pogledi in politična usmerjenost pomembnejši za oblikovanje mnenj o podnebnih spremembah kot izobrazba, znanje, spol ali lastne izkušnje
- GEMR: stopnja formalne izobrazbe je najpomembnejši prediktor okoljske osveščenosti
- Učinki izobraževanja upadejo brez nadaljnje podpore
- Izobraževanje deluje le kot del zaporedja ukrepov (policy package)
- Potrebujemo: ustrezen »policy mix« in dolgoročno izvajanje ukrepov
- Podcenjen prispevek: kompetence za zelene poklice in prehod na trajnostno gospodarstvo

Zakaj je prišlo do premika?

- »Media perception gap« – razkorak med medijsko zaznavo in dejanskim javnim mnenjem
- Glavni razlog: neustrezno oblikovanje ukrepov okoljske politike
- »Issue attention cycle« – pet faz rasti in upada javne pozornosti, namenjeni družbeno relevantnim temam
- Preusmeritev pozornosti k pandemiji, vojni, inflaciji, varnosti

Datumi terenskega dela EU27: 18. februar 2025 - 16. marec 2025

nan EU27: 26319 ANKET

Datumi terenskega dela Slovenija: 18. februar 2025 - 9. marec 2025

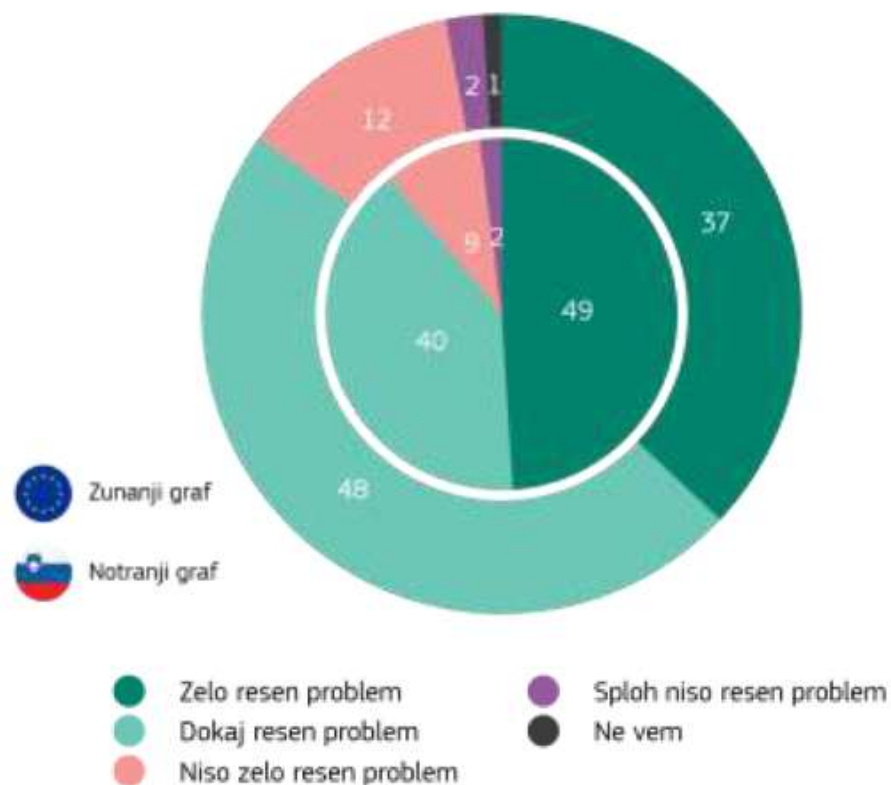
nan Slovenija: 1010 ANKET

EVROPSKO DOJEMANJE PODNEBNIH SPREMENB

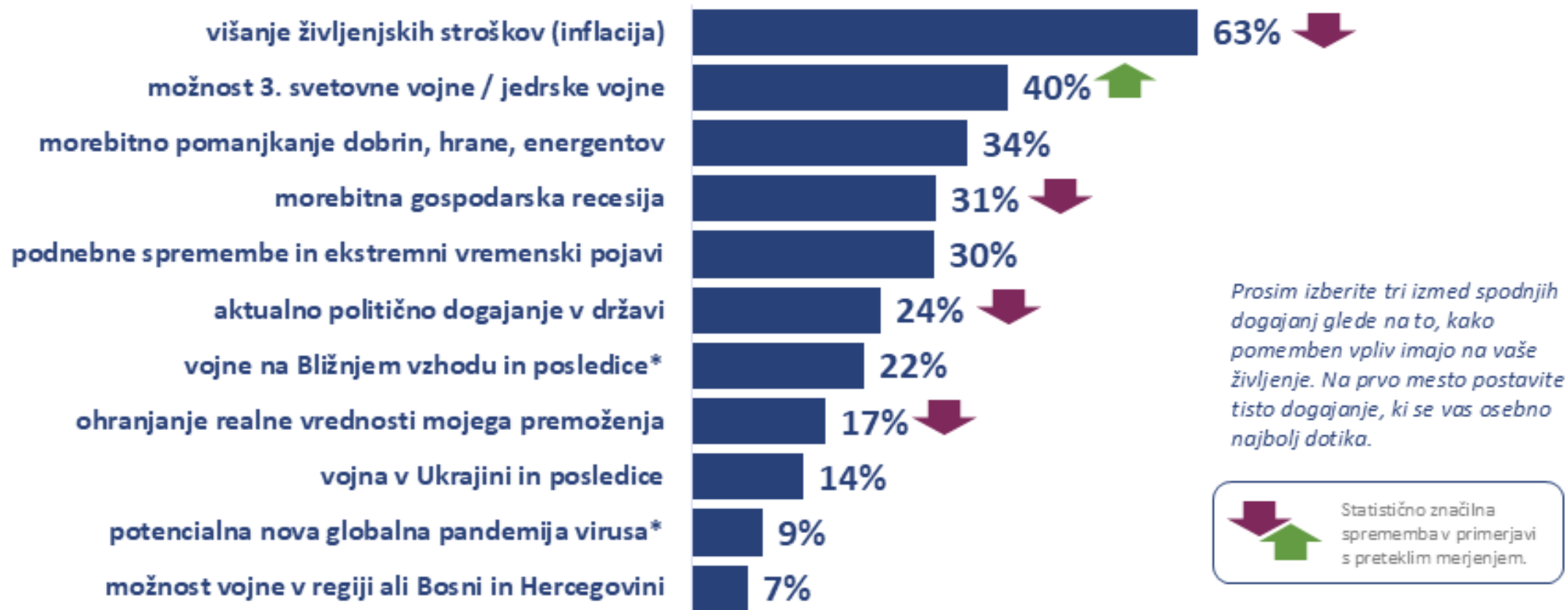
QD1ab. Kaj od naslednjega je po vašem mnenju najresnejši problem, s katerim se sooča ves svet? Najprej? In potem? (MOŽNIH VEČ ODGOVOROV) (%)

QD2. Kako resen problem so po vašem mnenju v tem trenutku podnebne spremembe? (%)

Aktualni dogodki in njihov vpliv na vsakdanje življenje

*dodano v merjenje junija 2025

VALICON

Raziskava #Novanormalnost spremlja odnos javnosti do aktualnega dogajanja v družbi. Izvedba: 18.-21.06.2025.
Spletno anketiranje v okviru spletnega panela Jazvem.si, reprezentativni vzorec, 18 – 75 let, n=524.
Raziskave ne financira nobeno podjetje, posameznik ali organizacija in je javno dostopna.

Zakaj je prišlo do premika?

- Padanje zaupanja v vlade in občutek odtujenosti od političnih odločitev
- Razočaranje nad počasnim izvajanjem zelenih ukrepov in greenwashingom
- Povečana občutljivost na stroške prehoda – večja pozornost vprašanjem pravičnosti
- Vpliv 'vrstniške' oz. referenčne skupine, spletnih omrežij in vplivnikov

Oblikovanje javnih politik kot razlog za upad podpore

- Slabo oblikovanje politik – nizka legitimnost ukrepov
- Občutek odtujenosti od odločanja in percepcija, da so podnebne politike »za elite«
- Greenwashing, politizacija in zavajajoče informacije krepijo dvome o smiselnosti ukrepanja
- Podpora je močno vezana na stroške, ki jih nosi javnost:
 - podpora investicijam in subvencijam
 - odpor proti višjim cenam in prepovedim

Ključni izziv: Value-Action Gap

- Visoka deklarativna podpora, nizka pripravljenost za spremembo vedenja
- V Sloveniji: 89 % vidi podnebne spremembe kot resen problem, 17 % bi plačalo več za okolje
- Umweltbundesamt, 2016: izrazito pozitivna korelacija med višjo stopnjo okoljske osveščenosti in okoljskim odtisom
- Paradoks: najuspešnejši ukrepi so najmanj priljubljeni
- Potrebujemo policy sequencing: najprej bolj sprejemljivi ukrepi, nato težji

Kaj smo delali narobe – komunikacija in politika

- Premalo okoljskega in podnebnega izobraževanja
- V komunikaciji: preveč alarmizma, poenostavljanja, moraliziranja
- »Information overload« – ljudje utrujeni od kriznih sporočil

The Uninhabitable Earth

Famine, economic collapse, a sun that cooks us: What climate change could wreak — sooner than you think.

By David Wallace-Wells

Slovenija **Svet** Črna Kronika Intervjuji Kultura Mnenja Gospodarstvo Nepremičnine

Alarmanтно taljenje ledu: Svet naj se pripravi na večmetrski dvig morske gladine

Avtor: CNN | 25. maj 2025, 14:19 | SVET | 18 komentarjev

Kaj smo delali narobe – komunikacija in politika

- Premalo okoljskega izobraževanja
- V komunikaciji: preveč alarmizma, poenostavljanja, moraliziranja
- »Information overload« – javnost utrujena od kriznih sporočil
- Neskladje med sporočili in dejanji sporočevalcev
- Javnost ne nasprotuje ciljem, temveč načinu izvedbe – občutek nepoštenosti
- Rešitev: pravičnost, transparentnost, sodelovanje in jasno komuniciranje

Sporočila za prihodnost izobraževanja

- Manj poudarka znanju in dejstvu, več čustvenim, socialnim in vedenjskim vidikom
- Tradicionalni kognitivni model ni dovolj – izobraževanje mora tudi vzgajati, prepričati in navdihovati
- Zgodbe prepričajo bolj kot podatki; pozitivna komunikacija namesto strašenja
- Vsebine morajo biti znanstveno utemeljene (evidence-based)
- Whole-school approach: upravljanje, infrastruktura, povezovanje s skupnostjo
- Potrebna je fleksibilnost – znanj in veščin ni mogoče vnaprej fiksno določiti
- Okoljske vsebine naj bodo vpletene v različne predmete in povezane z lokalnim okoljem

Ideje za okoljsko politiko

- Izobraževanje je v nacionalnih podnebnih politikah pogosto zanemarjeno ali odsotno (GEM Report)
- Javna komunikacija mora postati integralen del vsake politike
- Zagotoviti je treba stabilnost, neodvisnost od menjavanja vlad
- Premagati sektorsko logiko delovanja – okoljske politike so nujno medsektorske
- Izobraževanja in komunikacije ne ločevati – skupaj gradita javno podporo in razumevanje ukrepov

Reševanje podnebja potrebuje tehnologije.
A še bolj potrebuje ljudi.